EFICIENTIZAREA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE ŞI OPTIMIZAREA CHELTUIELILOR PUBLICE

Adelina ZAGOREȚ

CZU: 351.712:336.5:502.131.1 zagoret@gmail.com

Efficient public procurement in the context of sustainable development and optimizing public spending are crucial for economic progress. This involves implementing transparent and sustainable practices, promoting competition, free markets, and efficient public expenditure management. Such measures ensure judicious use of financial resources and reduce environmental impact. These reforms encourage sustainable and ecological procurement, promoting the use of renewable resources and reducing ecological footprint, contributing to a greener and sustainable future.

Achizițiile publice reprezintă procesul prin care entitățile guvernamentale și publice achiziționează bunuri, servicii și lucrări de la operatori economici [1]. Acest proces implică de obicei identificarea nevoilor, selectarea și evaluarea ofertelor, negocierea condițiilor și încheierea contractului. Achizițiile publice joacă un rol crucial în stimularea economiei și în implementarea politicilor publice, inclusiv în domenii precum dezvoltarea durabilă, inovarea și incluziunea socială. De asemenea achizițiile publice, ecologice și durabile sunt interconectate prin obiectivele comune de utilizare responsabilă a resurselor și promovare a unui dezvoltări sustenabile, având un impact pozitiv asupra economiei, societății și mediului [2; 3]. Achizițiile ecologice și achizițiile durabile reprezintă două abordări distincte, dar complementare, în gestionarea resurselor și a impactului asupra mediului în cadrul organizațiilor și instituțiilor.

Achizițiile ecologice sunt orientate către minimizarea impactului asupra mediului în timpul întregului ciclu de viață al produselor și serviciilor. Acestea implică selectarea și procurarea de bunuri și servicii care au un impact redus asupra resurselor naturale și care promovează utilizarea responsabilă a energiei, materiilor prime și a altor resurse naturale [4].

Pe de altă parte, **achizițiile durabile** se referă la achiziționarea de bunuri și servicii care iau în considerare impactul economic, social și de mediu pe termen lung. Este de menționat că achizițiile ecologice, cât și achizițiile durabile își propun să optimizeze utilizarea resurselor și să reducă impactul negativ asupra mediului. Ele diferă în focusul lor specific și în prioritățile de evaluare, dar împărtășesc obiectivul comun de a promova practici de afaceri responsabile și sustenabile pentru beneficiul prezent și viitor al societății și al mediului înconjurător [4].

Volumul achizițiilor publice reprezintă o parte semnificativă din economia unei țări și este strâns legat de Produsul Intern Brut (PIB) și includ cheltuielile pe care guvernele

le fac pentru bunuri și servicii, de la construcții publice la achiziții de echipamente și servicii diverse. Aceste cheltuieli contribuie direct la activitatea economică și pot influența PIB-ul prin intermediul consumului, investițiilor și efectelor multiplicatorului economic.

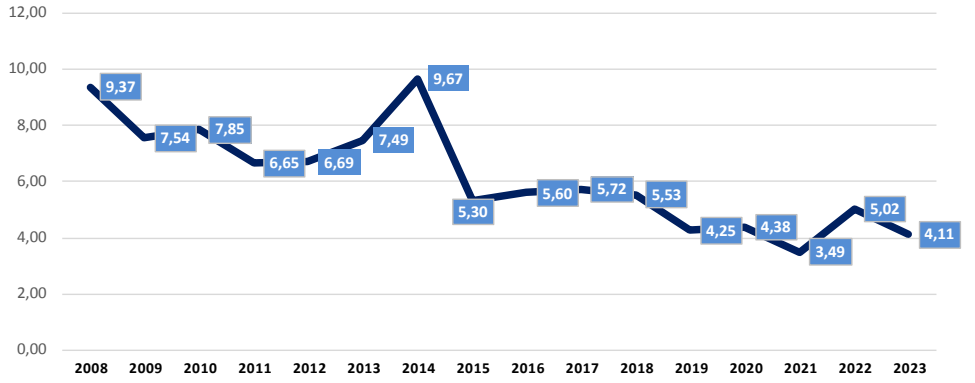

Figura 1. Ponderea achizițiilor publice raportat la PIB, %

Sursa: Raport privind activ. în domeniul achizițiilor publice desfășurată în perioada anului 2023

Este important de menționat că în Republica Moldova autoritățile publice dețin o putere de cumpărare semnificativă. Astfel, în 2023, cota achizițiilor publice în PIB a scăzut comparativ cu nivelul din 2022. Pentru anul 2024, predicțiile privind ponderea achizițiilor publice raportată la PIB în Republica Moldova ar trebui să țină cont de mai mulți factori economici și bugetari, inclusiv planificarea guvernamentală, evoluțiile economice globale și locale, și prioritățile de investiții ale autorităților publice. Astfel, ne putem aștepta la o valoare similară cu media anilor precedenți, în jur de 4-5% din PIB.

„Termoelectrica" S.A. este o întreprindere care operează în sectorul energetic, fiind responsabilă pentru producerea și furnizarea de energie termică sau electrică. În contextul achizițiilor, întreprinderea desfășoară diverse proceduri pentru achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor necesare pentru operațiunile sale.

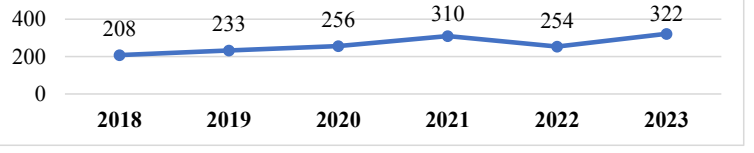

Figura 2. Dinamica contractelor de achiziții semnate de Termoelectrica S.A. în perioada 2018-2023

Sursa: elaborat de autor în baza informației prezentate de Termoelectrica S.A.

Datele prezentate în Figura 2 denotă o dinamică pozitivă a numărului contractelor de achiziții semnate de către Termoelectrica S.A. cu operatorii economici. Astfel, în

perioada 2018-2021 numărul contractelor de achiziții s-a majorat de la 208 contracte la 310 contracte. În anul 2022 s-a înregistrat o ușoară diminuare a numărului contractelor de achiziții până la 254 unități, după care în 2023 numărul acestora a atins valoarea de 322 unități.

Important de menționat că obiectivul principal al procesului de achiziții în „Termoelectrica SA” este asigurarea necesităților întreprinderii cu bunuri, servicii și lucrări într-un mod eficient, obiectiv și imparțial, cu asigurarea publicității și transparenței procedurilor de achiziții sectoriale

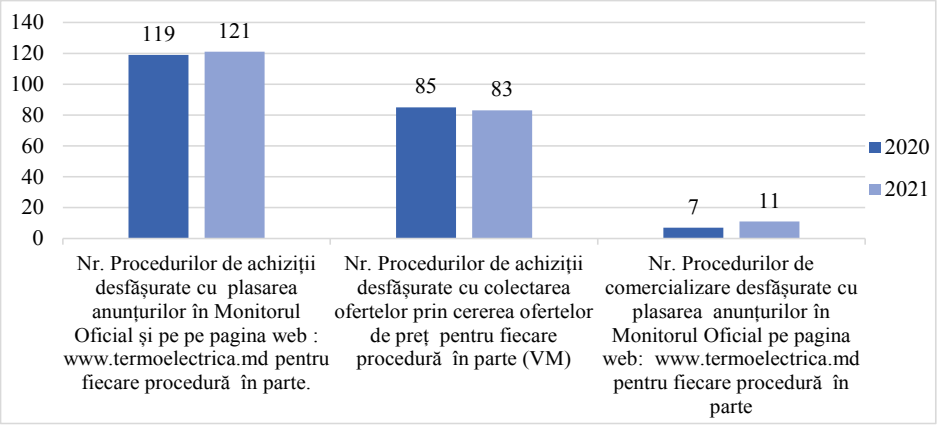

Figura 3. Dinamica procedurilor de achiziții în anul 2021 comparativ cu anul 2020

Sursa: elaborat de autor în baza informației prezentate de Termoelectrica S.A.

Analizând Figura 3, se observă că în 2021 au fost organizate 121 proceduri de achiziții prin licitații și 115 proceduri de achiziții de valoare mică, culminând cu semnarea a 83 de contracte în valoare totală de 499,7 milioane lei, inclusiv TVA. Aceasta reprezintă o creștere de aproximativ 80% față de valoarea achizițiilor din 2020.

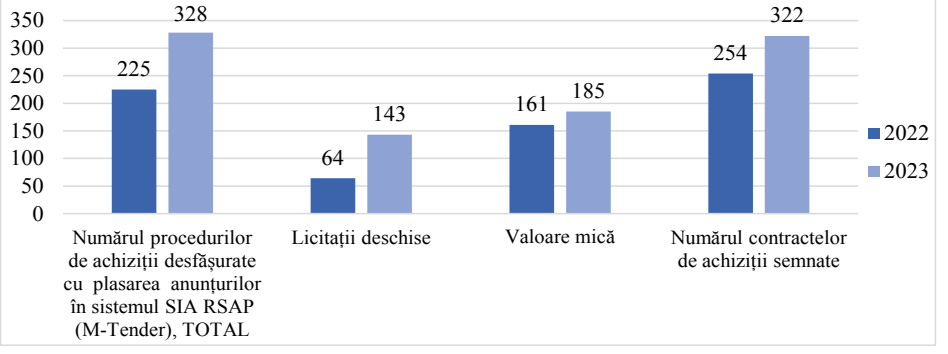

Figura 4. Dinamica procedurilor de achiziții în anul 2023 comparativ cu anul 2022

Sursa: elaborat de autor în baza informației prezentate de Termoelectrica S.A.

Dinamica procedurilor de achiziţii este prezentată în Figura 4, astfel în anul 2023 comparativ cu anul 2022, se observă o tendinţă de majorare atât a numărului de proceduri plasate în Sistemul informaţional automatizat Registrul de stat al achiziţiilor publice (SIA RSAP) – **328** la număr cât şi a numărului de contracte semnat – **322,** ceea ce reprezintă o diferenţă în plus de **45,8 %** şi respectiv **26,8%** faţă de perioada de gestiune precedentă. Astfel şi valoarea contractelor de achiziţii sectoriale semnate (fără păcura focar) este mai mare în anul 2023 comparativ cu anul 2022, diferenţa constituind + 169% sau în echivalent valoric cu **176.389.775,00 lei cu TVA** mai mult ca în anul 2022. Această diferenţă depinde de valoarea şi măsurile aprobate conform Planului de Mentenanţă şi Investiţii pentru anul respectiv de gestiune.

În urma cercetării temei: „Eficientizarea achiziţiilor publice în contextul dezvoltării durabile şi optimizarea cheltuielilor publice" se poate afirma cu certitudine că eficientizarea achiziţiilor publice în contextul dezvoltării durabile şi optimizarea cheltuielilor publice sunt două aspecte care facilitează bunăstarea şi progresul. Aceste obiective pot fi atinse în baza unor politici şi practici, care sunt orientate spre transparenţă, concurenţă, responsabilitate şi sustenabilitate în achiziţiile publice.

Referinţe:

1. REJEB, A., REJEB, K., APPOLLONI, A., SEURING, S. *Public procurement research: a bibliometric analysis.* In: International Journal of Public Sector Management, Vol. 37 No. 2, p. 183-214. [Accesat 29.03.2024]. Disponibil: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJPSM-07-2022-0157/full/pdf?title=public-procurement-research-a-bibliometric-analysis
2. KOMAKECH, R. *Public Procurement in Developing Countries: Objectives, Principles and Required Professional Skills.* In: Public Policy and Administration Research, Vol.6, No.8, 2016, p. 20-29. [Accesat 25.03.2024]. Disponibil: https://core.ac.uk/download/pdf/234669954.pdf
3. International Institute for Sustainable Development. *The Role of Public Procurement in Deploying Sustainable Infrastructure, IISD DISCUSSION PAPER, 2016.* [Accesat 25.03.2024]. Disponibil: https://www.iisd.org/system/files/publications/role-public-procurement-deploying-sustainable-Infrastructure.pdf
4. European Commission. *Guide to Sustainable Public Procurement.* Brussels: European Union Publications, 2020. [Accesat 27.03.2024]. Disponibil: https://ec.europa.eu/growth/content/guide-sustainable-public-procurement_en
5. Termoelectrica S.A. *Transparenţă. Activitatea economico-financiară.* [Accesat 23.03.2024]. Disponibil: https://termoelectrica.md/transparenta/activitatea-economico-financiara/
6. Termoelectrica S.A. *Transparenţă. Achiziţii, licitaţii şi locaţiuni.* [Accesat 18.03.2024]. Disponibil: https://termoelectrica.md/transparenta/achizitii-licitatii-si-locatiuni/

Recomandat
***Galina ULIAN**, dr. hab., prof. univ.*